

درآمدی بر

تاریخ مصور فلسفه غرب

نوشته

س. آنتونی کنی

ترجمه

افسون آذین

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران، ۱۳۹۴

سرشناسه: کنی، آنتونی، ۱۹۳۱-م.

Kenny, Anthony.

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر تاریخ مصور فلسفه غرب / نوشته سر آنتونی کنی؛ ترجمه افسون آذین.

مشخصات نشر: تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۵۶۸ ص.: مصور (بخشی رنگی).

شابک: 978-964-00-1816-3

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: عنوان اصلی: An Illustrated Brief History of Western Philosophy, 2007.

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۵۰۱]-۵۰۷.

موضوع: فلسفه - تاریخ.

شناسه افزوده: آذین، افسون، ۱۳۵۴-، مترجم.

رده‌بندی ده‌گانه: ۱۳۹۲ ۹۵۴ ۷۲/ک

رده‌بندی ده‌گانه: ۱۹۰

شماره ثبت‌شناسی ملی: ۳۹۷۰۶۴۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۰-۱۸۱۶-۳

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Anthony Kenny, *An Illustrated Brief History of Western Philosophy*, UK:

Blackwell Publishers Ltd, 2007.

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران: خیابان جمهوری اسلامی، میدان استقلال، صندوق پستی: ۱۱۳۶۵-۴۱

درآمدی بر تاریخ مصور فلسفه غرب

© حق چاپ: ۱۳۹۴، مؤسسه انتشارات امیرکبیر

نوبت چاپ: اول

نویسنده: سر آنتونی کنی

مترجم: افسون آذین

طراح جلد: محمدرضا نبوی

حروف متن: میترا ۱۳

چاپ و صحافی: چارگل، تلفن: ۵۵۷۱۳۶۴۵

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۲۳۰۰۰۰ ریال

تلفن مرکز فروش: ۰۲۱-۶۱۲۸

فروش اینترنتی: www.amirkabir.net

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به‌جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۹	مقدمه مترجم
۱۱	مقدمه نویسنده
۱۵	فصل اول: فلسفه در ابتدای پیدایش
۴۱	فصل دوم: آتن در زمان سقراط
۶۳	فصل سوم: فلسفه افلاطون
۹۳	فصل چهارم: نظام ارسطو
۱۳۱	فصل پنجم: فلسفه یونان پس از ارسطو
۱۵۵	فصل ششم: نخستین فلسفه‌ها در مسیحیت
۱۷۵	فصل هفتم: فیلسوفان در ابتدای قرون وسطا
۱۹۹	فصل هشتم: فلسفه در قرن سیزدهم
۲۲۵	فصل نهم: فیلسوفان آکسفورد
۲۴۷	فصل دهم: فلسفه دوران تجدید حیات
۲۷۷	فصل یازدهم: دوران دکارت
۲۹۷	فصل دوازدهم: فلسفه انگلستان در قرن هفدهم
۳۱۷	فصل سیزدهم: فلسفه قاره اروپا در دوران لوئی چهاردهم
۳۳۵	فصل چهاردهم: فلسفه بریتانیا در قرن هجدهم
۳۵۳	فصل پانزدهم: روشنگری
۳۶۵	فصل شانزدهم: فلسفه انتقادی کانت
۳۹۳	فصل هفدهم: آرمان‌گرایی و ماده‌گرایی در آلمان
۴۰۷	فصل هجدهم: سودگرایی
۴۲۱	فصل نوزدهم: سه فیلسوف قرن نوزدهم
۴۳۹	فصل بیستم: سه استاد قرن بیستم

۴۵۹	فصل بیست و یکم: منطق و بنیاد ریاضیات
۴۷۵	فصل بیست و دوم: فلسفه ویتگنشتاین
۴۹۷	مؤخره
۵۰۱	کتاب‌شناسی و یادداشت‌های نویسنده
۵۰۹	واژه‌نامه
۵۰۹	فارسی به انگلیسی
۵۲۵	انگلیسی به فارسی
۵۳۹	نمایه
۵۵۱	آلبوم تصاویر

مقدمه مترجم

درآمدی بر تاریخ مصور فلسفه غرب کتابی است که تاکنون به کمتر زبانی ترجمه شده است، و یکی از کتاب‌های جامع در این زمینه می‌باشد. ترجمه این کتاب را از مهر ماه ۱۳۸۸ آغاز کردم، گستردگی و تنوع مطالب به اندازه‌ای بود که اصلاح و بازخوانی ترجمه تا اواخر ۱۳۹۱ به طول انجامید. علت اصلی انجام این مهم، احساس فتن کتابی جامع در زمینه فلسفه غرب بود تا علاقه‌مندان به فرهنگ و تمدن غرب را در درک دیدگاه‌های یاری نماید. همان‌طور که مستحضر هستید تأثیر فلسفه در فرهنگ، هنر و تمدن غرب بسیار می‌شود، بنابراین مطالعه این کتاب را به افرادی که علاقه‌مند به مطالعه و نقد آثار غرب هستند توصیه می‌کنم. علت برتری این کتاب آن است که نویسنده اثر، فلسفه غرب را در قالب کتابی یک جلدی به‌طور مؤثر گردآوری کردند، و با نکته‌سنجی و فصاحت مباحث را تحلیل نمودند که به‌طور قطع حاصل تجربیاتشان در این زمینه است. امیدوارم که این تلاش در رفع سوءتفاهم و سردرگمی در مواجهه با فرهنگ، هنر و تمدن غرب مؤثر واقع شود. در انتها، از دوست عزیزم خانم دکتر فیروزه شیبانی که صمیمانه به این پروژه تصاویر کتاب قبول زحمت کردند، سپاس‌گزارم.

افسون آذین

مقدمه نویسنده

پنجاه و دو سال پیش،^۱ تراند راسل کتاب تاریخ فلسفه غرب را در یک جلد نگاشت که هنوز متقاضی دارد. زمانی که به من پیشنهاد شد معادل امروزی آن را بنویسم، ابتدا ترسیدم. راسل یکی از بزرگ‌ترین فیلسوفان قرن بیستم بود. چه زه نوبل ادبی را برد؛ چگونه ممکن است کسی به فکر رقابت با او بیفتد؟ با این وجود آن کتاب بی‌تأثیر نباشد. راسل نیست، و او به گونه‌ای مشهود نسبت به برخی فیلسوفان بزرگ گذشته مانند ارسطو و کانت بی‌انصافی کرده است. به علاوه، او در مورد طبیعت فلسفه و روش فلسفی طبق مفروضات خود عمل کرده که امروزه از طرف بسیاری از فیلسوفان مورد سؤال قرار گرفته است. بنابراین نیاز به کتابی که دیدگاهی کلی از فلسفه عصر ما به وجود آورد، حس می‌شود.

کتاب راسل، با وجود عدم صحت در جزئیات، بسیار دگرگرم‌کننده و ترغیب‌کننده است و موجب شده است بسیاری از افراد برای اولین بار لذت خواندن مطالب فلسفی را بچشند. من نیز برآن هستم که با این کتاب به اندازه خوانندگان کتاب راسل مخاطب جلب کنم. برای خوانندگان تحصیل کرده‌ی عام می‌نویسم، که آموزش فلسفی خاصی نداشته‌اند، و می‌توانند سهم فلسفه را در شکل‌دهی فرهنگ امروزی ما بدانند. در ضمن، اهتمام کردم تا از لغات تخصصی فلسفی بدون لحاظ کردن تعاریف آن‌ها استفاده نکنم. گفتگوهای افلاطون نمونه‌ای برای این کار بودند: افلاطون قادر بود که بدون استفاده از لغات فلسفی مطالب فلسفی را مطرح نماید، زیرا زمانی که می‌نوشت، مطلب فلسفی وجود نداشت. به همین دلیل، در کنار مباحث دیگر، از چندین بحث وی نیز در فصل دوم و سوم کتاب سود جستیم.

خصوصیتی از اثر راسل که تقلید آن کار بسیار دشواری بود، شیوایی و فصاحت سبک نوشتاری وی بود. (او زمانی نوشته بود که در تئورنوسی پیرو سبک بدکر^۲ و جان میلتون^۳ است). فردی که

1. Baedeker

2. John Milton

تازه خواندن مطالب فلسفی را آغاز کرده است، حتماً در برخی از قسمت‌های کتاب دچار مشکل می‌شود. عمق فلسفه زیاد است و هر فیلسوف تازه‌کار باید سعی کند سرش را از آن بیرون نگه دارد. با این وجود، بسیار تلاش نمودم تا خوانندگان در فهم مباحث اساسی زیاد با مشکل مواجه نشوند.

نمی‌توان پیشاپیش گفت فلسفه در مورد چیست. بهترین شیوه یادگیری فلسفه خواندن آثار فیلسوفان بزرگ است. این کتاب به منظور معرفی مطالب مورد علاقه فیلسوفان و روش‌های منسوب به آنان نوشته شده است. ذکر خلاصه اصول فلسفی به تنهایی کمک چندانی نمی‌کند؛ اگر تنها نتایج اتخاذ شده توسط فیلسوف را به خواننده ارائه کنیم، آن‌هم بدون ذکر روش‌های اتخاذ آن‌ها در اصل به و. کلک زده‌ایم. به همین دلیل سعی کردم استدلال مورد استفاده فیلسوفان در نظریه‌پردازی را ارائه نمودم و مورد نقد قرار بدهم. بنابراین قصد من با اتخاذ این روش بحث کردن با بزرگ‌ترین مغزهای متفکر گذشت نیست. این شیوه جدی گرفتن هر فیلسوفی است که طوطی‌وار متن وی را تکرار نکنید، بلکه با وی جدل نمایید، و از نقاط قوت و کاستی‌های او درس بگیرید.

فلسفه در عین جداسازی از خسته‌کننده‌ترین موضوعات است. فلسفه به خاطر گستردگی نسبت به سایر رشته‌ها و سعی در جویندگی عظیم اساسی موجود در گفتار و تفکرات ما در هر زمینه جذاب است. به علاوه، می‌توان آن را بدون آموزش اولیه آموخت و هر فردی که به سخت تفکر کردن و دنبال کردن خط استدلالی مشخص شده باشد، می‌تواند به فلسفه بپردازد. در عین حال فلسفه بسیار خسته‌کننده است، زیرا برخلاف رشته‌های علمی یا تاریخی، اطلاعات جدیدی درخصوص طبیعت یا جامعه ارائه نمی‌کند. هدف فلسفه، تولید علم نیست بلکه ارتقای فهم است؛ و تاریخچه آن نشان می‌دهد که حتی برای بزرگ‌ترین متفکران ایجاد بانی و یکپارچه تا چه حد دشوار است. بدون اغراق می‌توان گفت که هیچ انسانی حتی نتوانسته به زبانی که با آن ساده‌ترین تفکرات خود را بیان می‌کند درکی کامل و یکپارچه داشته باشد. این اتفاق نیست که سقراط مردی که برخی وی را بنیان‌گذار فلسفه به عنوان رشته‌ای خودآگاه می‌دانند گفته است: «من نمی‌دانم» که دارد علم بر جهل خود است.

فلسفه نه علم است و نه مذهب، با وجود این، در طول تاریخ با این دو عجین شده است. سعی کردم نشان دهم که چگونه در بسیاری از زمینه‌ها تفکرات فلسفی از تفکرات مذهبی نشئت گرفته و به علوم تجربی ختم شده است. بسیاری از موضوعاتی که در گذشته مورد توجه فیلسوفان بزرگ بوده امروزه در حوزه فلسفه قرار نمی‌گیرد. به همین علت، بر حوزه‌هایی که امروزه هنوز در قلمرو فلسفه قرار می‌گیرند تأکید نموده‌ام، مانند قوانین اخلاقی، ماوراءالطبیعه، و فلسفه ذهن.

من نیز مانند راسل و فیلسوفان، میزان مطالب مختص به آن‌ها را براساس عقیده شخصی انتخاب

کرده‌ام. باین وجود مانند راسل زیاد از عرف پذیرفته شدهٔ اجتماعات فلسفی فاصله نگرفته‌ام. مانند وی، افرادی را که فیلسوف نبودند اما بر تفکرات فلسفی تأثیرگذار بودند لحاظ کرده‌ام؛ به همین دلیل نظرات داروین و فروید را در کتاب آورده‌ام. بخش قابل توجهی را به فلسفهٔ باستان و قرون وسطا اختصاص داده‌ام، البته نه به اندازهٔ راسل، که در بخش میانی کتاب خود از نظرات الکوین^۱ و شارلمانی^۲ فراتر نرفته است. داستان را به زمان جنگ جهانی دوم ختم کرده‌ام، و فلسفهٔ سایر کشورهای اروپایی به غیر از بریتانیا را در قرن بیستم مطرح نکرده‌ام.

مجدداً مانند راسل، بسترهای اجتماعی، تاریخی، و مذهبی زندگی فیلسوفان سنهٔ قدیم را به تفصیل مطرح کرده‌ام، اما این مطالب را در مورد فیلسوفان جدید مختصر بیان نموده‌ام. برای فیلد، زبان حرفه‌ای قلم‌فرسایی نکرده‌ام، باین وجود امیدوارم آن‌ها صحت مطالب را تأیید نمایند و کتاب من را به دانش‌جویان خود معرفی کنند. برای افرادی که با مباحث آشنایی دارند، کتاب شامل آموزش‌های شخصی من است که از فلسفهٔ مدرسی الهام گرفته از قرون وسطا شروع می‌شود و سپس، مکتب زبان‌شناسی تحلیلی را ارائه می‌کند که در قرن حاضر در کشورهای انگلیسی زبان مطرح است.

امیدوارم با چاپ این کتاب در افرادی که نسبت به فلسفه کنجکاو هستند، هیجان ایجاد کنم، و آن‌ها را به سمت آثار اصلی متفکران گذشته سوق دهم.

از گروه ویراستاری انتشارات بلک‌ول، و آنتونی گاهام همکاری آن‌ها در آماده کردن کتاب بسیار سپاس‌گزارم؛ همچنین از سه داوری که پیشنهادی آن‌ها به ارتقاء کیفیت کتاب بسیار کمک کرد. به خصوص از همسر من نانی کنی سپاس‌گزارم که دست‌نویس کتاب را خواند و با خاطرنشان کردن متن‌های غیرقابل فهم از نظر خوانندهٔ غیرفلسفی مرا آیداری کرد. اطمینان دارم که خوانندگان نیز مانند من در قدردانی از زحمت ایشان سهیم هستند.

ژانویه ۱۹۹۸

از دکتر دی. ال. اُون از دانشگاه مینسوتا و دکتر آی. جی. دو کریئر از بوینوس آیرس که اشتباهات کوچکی را در نسخهٔ اول کتاب متذکر شدند، بسیار سپاس‌گزارم.

ژانویه ۲۰۰۶

1. Alcuin

2. Charlemagne